

رابطه پذیرش - طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی

سینا طایفه مسکین^۱، سعید سعادت عیسی کان^۲، مرضیه جوادی

^{۱،۲،۳} کارشناسی، آموزش ابتدایی

آموزش و پرورش ناحیه ۲ ارومیه

sina.tayefeh72@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه پذیرش - طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی، انجام شده است. روش تحقیق پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش آموزان پایه ششم ابتدایی نواحی ۱ و ۲ شهر ارومیه می باشد. با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه گیری تصادفی تعداد ۳۷۹ نفر جهت مطالعه انتخاب شدند. برای گردآوری داده های پژوهش از پرسشنامه استاندارد؛ پرسشنامه پذیرش - طرد والدین روهنر (۲۰۰۵)، پرسشنامه سنجش ظرفیت حافظه فعال دانیمن و کارپنتر (۱۹۸۰) و پرسشنامه مهارت تفکر انتقادی شعبانی (۱۳۷۸) استفاده گردید. روایی و پایایی پرسشنامه ها محاسبه و مورد تایید قرار گرفت. داده های تحقیق پس از جمع آوری با استفاده از نرم افزار آماری Spss26 تحلیل گردید. نتایج نشان داد که پذیرش - طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی رابطه مثبت و معنی داری دارد.

کلید واژه: پذیرش - طرد والدین، حافظه فعال، تفکر انتقادی.

مقدمه

خانواده مهم ترین و اصلی ترین نهاد تربیتی جامعه است. استحکام خانواده و روابط آن منجر به شکل گیری سلامت روانی مطلوب تر برای ورود به جامعه بزرگتر می شود. هرگونه معضل و مشکلی که استحکام خانواده را خدشه دار نماید سلامت جامعه را نیز تحت الشعاع قرار می دهد. خانواده سالم، خانواده ای است که میان اعضای آن بویژه والدین و فرزندان رابطه درست حاکم باشد. بی تردید خانواده و چگونگی روابط میان اعضای خانواده و کیفیت ارتباط والدین با فرزندان در شکل گیری شخصیت و رشد اجتماعی، عاطفی و عقلانی فرزندان نقش و اهمیت فراوانی دارد (محمودی قربانی، ۱۳۹۰). عوامل خانوادگی به عنوان یکسری از عوامل محیطی در بررسی عوامل تربیتی افراد مؤثر می باشند چرا که خانواده به عنوان اولین محیط اجتماعی زندگی افراد بسیار حائز اهمیت هست و خیلی از چیزها را افراد در سال های اولیه حیات اجتماعی خود در آن می آموزند (رجب پور، مکوند حسینی و رفیعی نیا، ۱۳۹۱). همچنین، مطالعات نشان داده است که رابطه والدین با فرزندان یک عامل حیاتی برای سازگاری روان شناختی فرزندان است و رفتار پرخاشگرانه فرزندان بیشتر حاصل خانواده های مشکل دار، دارای ساختار ناسالم و ارتباط نامطلوب والدین با فرزندان است که در این خانواده ها معمولاً یک محرک استرس زا مانند عدم سازگاری زناشویی، عدم پذیرش فرزندان توسط والدین (فقدان صمیمیت، محبت، عشق، مراقبت، آسایش، حمایت و دیگر تظاهرات مثبت)، طرد والدین (فقدان احساسات مثبت و حضور گسترده ای از رفتارهای آسیب زای جسمانی و روان شناختی)، رفتارهای متفاوت والدین، کنترل روانی فرزندان توسط والدین و خلق و خوی دشوار آنها وجود دارد (شایگتو، منگلزدورف و بران^۱، ۲۰۱۴؛ اکسینر و بایدر^۲، ۲۰۱۴؛ جولی و آندر^۳، ۲۰۱۱). پذیرش و طرد تشکیل دهنده بعد صمیمیت والدگری است. صمیمیت به صورت پیوستاری است که هر فرد برحسب محبتی که در دوران کودکی از مراقبان خود دریافت کرده است، در هر نقطه ای از آن می تواند قرار گیرد؛ بنابراین بعد صمیمیت نشانگر کیفیت ارتباط عاطفی بین والدین و فرزندان است و با رفتارهای فیزیکی، کلامی و نمادین ابراز می شود (روهنر، ۲۰۱۶). بر این اساس، یک طرف این پیوستار به وسیله پذیرش والدین مشخص می شود که در بر گیرنده صمیمیت، عاطفه، مراقبت، آسایش، پرورش، حمایت و یا به بیان ساده عشقی است که والدین نثار فرزندان خود می کنند. در طرف دیگر این پیوستار، طرد والدین قرار می گیرد. طرد به معنای فقدان یا کمبود معنادار رفتارهای توأم با صمیمیت و پذیرش در ارتباط با فرزندان است و شامل انواع رفتارها و عواطفی است که به لحاظ فیزیکی و روانشناختی به فرزندان آسیب وارد می کند (روهنر، ملنذر و کرایمر-ریکابی، ۲۰۰۸؛ روهنر، ۲۰۱۰). پس بی تردید خانواده و چگونگی روابط میان اعضای خانواده و کیفیت ارتباط والدین و فرزندان و خلق و خوی خود کودک در شکل گیری اختلال های رفتاری نظیر پرخاشگری نقش و اهمیت به سزایی دارد. بنابراین، برقراری محیطی گرم و صمیمی در خانواده و رابطه محبت آمیز بین والدین و فرزندان باعث کاهش پرخاشگری فرزندان و رفتارهای برون ریزی شده آن ها خواهد شد و توجه به خلق و خوی کودک و شناخت بهتر آن به سلامت و رشد بهینه کودکان کمک شایانی خواهد کرد.

از جمله سازه های قابل تامل دیگر در ارتباط با دانش آموزان، حافظه فعال است، حافظه فعال مفهومی جایگزین و نوآوری شده مفهوم سستی حافظه کوتاه محسوب می شود، در این قسمت از حافظه امروز به منزله بخش فعال سیستم پردازش اطلاعات در برابر رویکرد سستی حافظه کوتاه مدت به عنوان یک خزانه غیر فعال قرار گرفته است (ذوالفقاری، ۱۳۹۷). این دو مفهوم در این زمینه که هر دو به حفظ موقت اطلاعات وارد شده می پردازند و گنجایشی محدودی دارند به هم شباهت دارند، در مقابل تفاوت بنیادی بین آنها وجود دارد که در حافظه کوتاه مدت ذخیره سازی اطلاعات به صورت غیر فعال صورت می پذیرد که اطلاعات وارد شده یا به حافظه باند مدت منتقل می شود و یا به فراموشی سپرده می شود، در حالیکه در حافظه فعال در کنار نگهداری موقت، جایگاه محاسبه و دست کاری اطلاعات نیز می باشد (احمدی، ۱۳۹۴). به قابلیت حفظ و نگهداشت اطلاعات به صورت موقت و فعالیت بر روی آنها در ذهن تعریف می شود، به بیان دیگر قسمتی از حافظه می باشد که داده ها به شکل موقتی در یک حالت فعال نگه داری می کند تا بتواند بر روی آنها عملیات مخالفی را انجام دهد (کارمن^۴ و همکاران، ۲۰۲۱). حافظه فعال اشاره بر سیستمی دارد که ذخیره موقت تولیدات

¹ Shigto, Mangelsdorf & Brown

² Akcinar & Baydar

³ Gulay & onder

⁴. Carmen

واسطه شناخت را قادر می سازد و از تبادل آن تولیدات حمایت به عمل می آورد. حافظه فعال، سیستمی متشکل از مؤلفه های حافظه مربوط به هم است که در قسمت های مختلف مغز قرار گرفته اند و برای ذخیره کوتاه مدت و فعال اطلاعات لازم برای تکلیف شناختی مورد استفاده قرار می گیرد. حافظه فعال، شامل مجری مرکزی و چند نظام فرعی است. مجری مرکزی نظام مهار توجه است که در هماهنگی و سازماندهی تکالیف نقش دارد. دومین مؤلفه در حافظه فعال، طرح دیداری فضایی است که در نگهداری تصاویر، عکس ها و اطلاعات مربوط به مکان ها نقش دارد. سومین بخش، مدار آوایی است که در ذخیره مطالب گفتاری مانند اعداد، لغات، و جملات نقش دارد. مؤلفه چهارم، ذخیره موقت رویدادی است که این مؤلفه اطلاعات را از دو مؤلفه فرعی حافظه فعال یعنی مدار آوایی و بخش دیداری فضایی و از حافظه بلند مدت فراهم کرده و با هم یکپارچه و هماهنگ می کند (تای و همکاران، ۲۰۱۴). بررسی ها نشان می دهد که حافظه فعال به منزله یک نظام ذهنی می باشد که زمینه نگهداری و دستکاری موقت اطلاعات وارد شده به منظور انجام بعضی از تکالیف ساده و پیچیده شناختی همچون استدلال، درک مطلب، یادگیری را ایجاد می کند (دارگو و بارلوت، ۲۰۱۷)؛ به بیان دیگر این حافظه به حجم نسبتا کمی از اطلاعات اشاره می کند که فرد می تواند در یک بازه زمانی در ذهن خود نگه دارد، روی آن تمرکز کند و عملیات ذهنی بر روی آنها دهد و بتواند خروجی مناسبی از آن داشته باشد (کاظمی، ۱۳۹۷).

تفکر انتقادی نیز از سازه های مهم در ارتباط با دانش آموزان است. ریشه این نوع تفکر را می توان تا حدود ۲۵۰۰ سال پیش و تا زمان سقراط ردیابی کرد. در اوایل قرن بیستم، جان دیویی (۱۹۳۳) در کتاب «ما چگونه فکر می کنیم» با تأکید بر تفکر تأملی، الهام بخش مربیان در رشد دادن تفکر کودکان شد. به عقیده وی هدف اصلی آموزش به جای حفظ کردن طوطی وار مطالب، باید تفکر تأملی و یادگیری نحوه تفکر باشد. وی تفکر تأملی را حالتی از شک و تردید، سردرگمی و مخصصه فکری می دانست که به دنبال آن تفکر اتفاق می افتد و فرد درصدد جستجوی اطلاعاتی که آن شک را برطرف می کند، برمی آید. در نهایت، با یافتن اطلاعات سردرگمی فرد پایان می یابد. دیویی تفکر تأملی را «مدنظر قرار دادن فعالانه، مصرانه و دقیق یک عقیده یا یک شکل فرضی از دانش با در نظر گرفتن زمینه هایی که از آن حمایت می کند و در نهایت به نتیجه گیری می انجامد» تعریف می کرد (دیویی، ۱۹۳۳). امروزه اکثر متخصصان، تفکر تأملی دیویی را همخوان با تفکر انتقادی می دانند. تفکر انتقادی، هم جنبه عاطفی دارد و هم جنبه عقلایی. تفکری است که کل مغز را در برمی گیرد و جایی که ما اصول موضوعه خود را در چارچوب عقاید و تعهدات خود و همچنین در زمینه دنیای اطراف خود تشخیص می دهیم، معیارهایی که کاملاً عینی نیست، بلکه بیشتر ذهنی است. صاحبان تفکر انتقادی، کنجکاو، انعطاف پذیر، شریف و شکاک هستند. آن ها می توانند تعصب را از منطق و حقایق را از عقاید تمیز دهند. آن ها می توانند فکر را به صورتی عقلایی و هدف دار همراه با عواطف و شهود برای حرکت به سوی آینده بکار برند. تفکر انتقادی، موجب بهبود مهارت حل مسئله، ارتقا کیفیت یادگیری، بهبود و ارتقای شایستگی های دانش آموزان و در نهایت زندگی باکیفیت تر جامعه می شود (فردیان، ۱۴۰۰). شورای ملی تعالی تفکر انتقادی ایالات متحده آمریکا (۲۰۱۹)، تفکر انتقادی را به عنوان فرآیند نظم فکری در مفهوم سازی فعال، ماهرانه، کاربرد، تجزیه و تحلیل، ترکیب و یا ارزیابی اطلاعات جمع آوری شده یا مشاهده، تجربه، تأمل، استدلال تعریف می کند. یا به عنوان راهنمایی برای اعتقاد و عمل است. اگرچه می توان تفکر انتقادی را به چند روش مختلف تعریف کرد، اما در مؤلفه اصلی آن توافق کلی وجود دارد - تمایل به دستیابی به نتیجه رضایت بخش و این باید با تفکر عقلانی و شیوه نتیجه گرا حاصل شود. هالپرن فکر می کند که تفکر انتقادی در مرحله اول شامل توانایی های آموخته شده از جمله حل مسئله، محاسبه و کاربرد موفقیت آمیز احتمال است. همچنین شامل گرایش به درگیر کردن روند تفکر است. استانوویچ معتقد است که آزمون ضریب هوشی مدرن به سختی نمی تواند توانایی تفکر انتقادی را اندازه بگیرد (هالپرن، ۲۰۰۶).

بررسی ادبیات پژوهشی حاکی از اثر کیفیت روابط والد-کودک بر رفتارهای فرزندان است. در تحقیقی که توسط جولای و آندر (۲۰۱۱) با هدف بررسی رابطه سطوح طرد-پذیرش والدین و روابط با همسالان، با مشکلات درونی و بیرونی دوران کودکی انجام شد، نشان داد که سطح طرد-

⁵ Dagry & Barrouillet

⁶ Dewey

⁷ The Center for Critical Thinking

⁸ Halpern

پذیرش مادر پیش بینی کننده قوی مشکلات بیرونی همانند پرخاشگری، قربانی شدن و بیش فعالی در کودکان است اما بین سطح طرد- پذیرش پدر و این مشکلات، رابطه معناداری یافت نشد. اکسینر و باردر (۲۰۱۴) نیز در بررسی اثرات کنترل مادر (رفتاری، فیزیکی و روانی) و گرمی مادر بر رفتارهای بیرونی کودکان، نشان دادند که کنترل مادر (رفتاری، فیزیکی و روانی) با رفتارهای بیرونی کودکان ارتباط منحنی شکل را به وجود می آورد. این یافته ها نشان می دهد که وقتی مادران از یک سطح بهینه و مطلوب کنترل رفتاری استفاده می کنند، کودکان پایین ترین سطح مشکلات رفتاری را بروز می دهند. رضویان شاد (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان اثربخشی آموزش مهارت های زندگی بر رشد تفکر انتقادی و خلاقیت کودکان سنین ۶ تا ۱۱ سال شهرستان دیلم به این نتیجه رسیده است که آموزش مهارت های زندگی بر رشد خلاقیت دانش آموزان اثربخش بود. آموزش مهارت های زندگی بر رشد تفکر انتقادی دانش آموزان اثربخش بود. آموزش مهارت های زندگی برنامه ای است که سودمندی های آن در پژوهش های متعدد به اثبات رسیده است. با بررسی های به عمل آمده تحقیق جامعی که به بررسی مستقیم رابطه پذیرش- طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی دانش آموزان پرداخته باشد یافت نشد که این خلا یکی از انگیزه های پژوهش حاضر بود. بر این اساس هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی رابطه پذیرش- طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی دانش آموزان پایه ششم نواحی یک و دو ارومیه می باشد. برای دستیابی به این هدف، فرضیه های زیر مورد آزمون قرار گرفته است:

- بین مولفه های پذیرش- طرد والدین و تفکر انتقادی دانش آموزان ارتباط وجود دارد.
- بین حافظه فعال و تفکر انتقادی دانش آموزان ارتباط وجود دارد.
- پذیرش- طرد والدین و حافظه فعال می توانند تفکر انتقادی دانش آموزان را پیش بینی کنند.

روش تحقیق

روش پژوهش در این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان پایه ششم ابتدایی نواحی یک و دو ارومیه می باشد که در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ مشغول به تحصیل بودند. حجم نمونه با مراجعه به جدول کرجسی و مورگان ۳۷۹ نفر محاسبه شد. در این پژوهش جهت انتخاب نمونه مناسب، از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شد. ابزار گردآوری داده ها سه پرسشنامه به شرح ذیل می باشد:

پرسشنامه پذیرش- طرد والدین: نسخه کودکان پرسشنامه پذیرش- طرد والدین PARQ که دارای دو فرم پدر و مادر است یک ابزار خوارزشیابی است که به منظور ارزیابی ادراک افراد از پذیرش- طرد والدینشان توسط روهنر (۲۰۰۵) ساخته شده است. این پرسشنامه شامل چهار خرده مقیاس سردی/ فقدان عاطفه، خصومت/ پرخاشگری، بی تفاوتی/ نادیده گرفتن و طرد نامتمایز را در بر می گیرد. پاسخ دهندگان به این پرسشنامه پاسخ های خود را بر اساس مقیاس لیکرت ثبت می کنند. نمرات بیشتر در این پرسشنامه نشانگر طرد بیشتر والدین است. پایایی و روایی پرسشنامه پذیرش- طرد والدین قابلیت آن را برای استفاده در سطح بین المللی نشان داده است (خلوق و روهنر، ۲۰۱۲). تحلیل عاملی این پرسشنامه نیز ساختار عاملی آن را در همه جوامع مورد تأیید قرار داده است (روهنر و خلوق، ۲۰۰۵). پایایی پرسشنامه طرد- پذیرش والدین در این مطالعه عدد ۰/۸۳ بدست آمد.

پرسشنامه سنجش ظرفیت حافظه فعال: پرسشنامه سنجش ظرفیت حافظه فعال دانیمن و کارپنتر^۹ (۱۹۸۰) شامل ۲۷ جمله است که در شش بخش بسته پاسخ بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت، تقسیم و طبقه بندی شده است. ویژگی اصلی این آزمون سنجش همزمان دو بخش حافظه فعال (پردازش و اندوزش) در ضمن انجام یک فعالیت ذهنی است. در این آزمون از آزمودنی ها خواسته می شود تا در هر مرحله به یک رشته از جملات مختلف و نسبتاً دشوار که برای آنها خوانده می شود با دقت گوش داده، سپس دو کار ذهنی (پردازش و اندوزش) را به طور همزمان و به ترتیب زیر انجام دهند: الف) معنی و مفهوم جملات بیان شده را به درستی تشخیص بدهند. ب) آخرین کلمه بیان شده در جملات را به خاطر بسپارند.

⁹ Damine & Carpenter

لازم به ذکر است که این آزمون به شکل های دیگری هم اجرا می شود. روایی این آزمون توسط محققین تایید گردیده است و پایایی آن در مطالعه حاضر عدد ۰/۷۸ بدست آمده است.

پرسشنامه مهارت تفکر انتقادی: پرسشنامه مهارت تفکر انتقادی توسط شعبانی (۱۳۷۸) بر طراحی و اعتباریابی شده است، این پرسشنامه شامل ۲۱ گویه برای دانش آموزان دوره ابتدایی می باشد، پرسشنامه سه بعد مقایسه، تشخیص و قضات را مورد سنجش قرار می دهد. سه مؤلفه آزمون مهارت های تفکر انتقادی عبارتند از مقایسه، تشخیص و قضاوت. در پژوهش تفنگدار (۱۳۸۶) برای سنجش روایی مقیاس مهارت های تفکر انتقادی فقط روایی بازآزمایی (روش آزمون - آزمون مجدد) استفاده شده است. پس از اجرای آزمون مهارت های تفکر انتقادی، مجدداً پس از پنج هفته آزمون تفکر انتقادی به ۴۰ نفر از آزمودنی هایی که در مرحله اول شرکت داشتند داده شد. میانگین و انحراف معیار نمره کل آزمودنی ها در مرحله بازآزمایی به ترتیب $X=275$ و $S.D=941$ ضریب همبستگی بین نمره های آزمودنی در دو نوبت آزمون و آزمون مجدد برای کل آزمودنی ها $r=0.93$ بدست آمد که بسیار رضایت بخش بود.

یافته ها

در جدول (۱) شاخص های توصیفی متغیرها شامل میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی ارائه گردیده است.

جدول ۱: شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
تفکر انتقادی	۳/۳۲	۰/۳۴	۰/۴۱	-۰/۴۷
پذیرش - طرد والدین	۳/۱۴	۰/۳۷	۰/۱۸	-۰/۳۱
حافظه فعال	۳/۰۳	۰/۵۱	-۰/۱۷	۱/۶۵

با توجه به شاخص های قدر مطلق چولگی و کشیدگی متغیرها همگی نشان می دهد که توزیع داده ها نرمال می باشد.

- بین مولفه های پذیرش - طرد والدین و تفکر انتقادی دانش آموزان ارتباط وجود دارد.

رابطه پذیرش - طرد والدین و تفکر انتقادی دانش آموزان، با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون در جدول (۲) آورده شده است.

جدول ۲: بررسی رابطه بین مولفه های پذیرش - طرد والدین و تفکر انتقادی

متغیر وابسته						متغیر مستقل
مولفه های		سردی / فقدان عاطفه	خصومت / پرخاشگری	بی تفاوتی/نادیده گرفتن	طرد نامتمايز	
ضريب همبستگی پيرسون		۰/۵۱	۰/۶۲	۰/۵۸	۰/۷۱	
سطح معناداری		**۰/۰۰۱	**۰/۰۰۱	**۰/۰۰۱	**۰/۰۰۱	
نتیجه		پذيرش	پذيرش	پذيرش	پذيرش	
تعداد		۳۷۹				
* در سطح ۰/۰۵ معنادار است. ** در سطح ۰/۰۱ معنادار است.						

نتایج جدول ۲ نشان می دهد، که رابطه مثبت و معنی داری بین مولفه های پذیرش- طرد والدین و تفکر انتقادی ($p=0/0001$ و $r=0/51$)، سردی/ فقدان عاطفه ($p=0/0001$ و $r=0/62$)، خصومت/ پرخاشگری ($p=0/0001$ و $r=0/58$)، بی تفاوتی/ نادیده گرفتن ($p=0/0001$ و $r=0/66$) و طرد نامتمایز ($p=0/0001$ و $r=0/71$) وجود دارد ($p < 0/01$).

- بین حافظه فعال و تفکر انتقادی دانش آموزان ارتباط وجود دارد.

رابطه حافظه فعال و تفکر انتقادی دانش آموزان، با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون در جدول (۳) آورده شده است.

جدول ۳: بررسی رابطه بین حافظه فعال و تفکر انتقادی دانش آموزان

رابطه متغیرها		تفکر انتقادی
تفکر انتقادی	ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۴۵
	سطح معناداری	۰/۰۰۰
	نتیجه	تایید
	تعداد	۳۷۹

نتایج جدول ۳ نشان می دهد، که رابطه مثبت و معنی داری بین حافظه فعال و تفکر انتقادی دانش آموزان ($p=0/0001$ و $r=0/45$) وجود دارد ($p < 0/01$).

- پذیرش- طرد والدین و حافظه فعال می توانند تفکر انتقادی دانش آموزان را پیش بینی کنند.

نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه، رابطه پذیرش- طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی دانش آموزان در جدول (۴) آورده شده است.

جدول ۴: رگرسیون چندگانه

متغیرهای پیش بین	متغیر ملاک	F	P	R	R ²	β	t	P
پذیرش- طرد والدین	تفکر انتقادی	۲۱/۱۷	۰/۰۰۰۱	۰/۵۱	۰/۱۴	۰/۴۴	۹/۱۹	۰/۰۰۰
حافظه فعال						۰/۵۴	۴/۱۶	۰/۰۰۰

جدول ۴ نشان می دهد مقدار آمارهزمون برای بررسی رابطه پذیرش- طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی دانش آموزان برابر با ۲۱/۱۷ معنا دار است. مقدار R^2 نشان می دهد ۰/۱۴ از واریانس تفکر انتقادی، توسط پذیرش- طرد والدین و حافظه فعال تبیین می شود. همچنین نگاهی به ضرایب رگرسیون نشان می دهد پذیرش- طرد والدین ($\beta = 0/44$) و حافظه فعال ($\beta = 0/54$) می توانند تفکر انتقادی دانش آموزان را به طور مثبت و معنا دار پیش بینی کنند.

بحث و نتیجه گیری

رابطه بین پذیرش یا طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی یک موضوع مهم در عرصه تربیت و آموزش است. گسترش تفکر انتقادی در دانش آموزان به عنوان یک مهارت ضروری در جامعه امروز برای توانمندسازی و ارتقاء مهارت های تفکری و تصمیم گیری آنها اهمیت دارد. در این بحث، ارتباط بین پذیرش یا طرد والدین و حافظه فعال با تفکر انتقادی دانش آموزان بررسی می شود. پذیرش یا طرد والدین یکی از عوامل مهم است که می تواند تأثیر زیادی بر روی تفکر انتقادی دانش آموزان داشته باشد. والدینی که فضای پذیرش و قبولی را برای فرزندان خود فراهم می کنند، آنها را تشویق می کنند که نظرات و دیدگاه های خود را بیان کنند و به تفکر خود اعتماد داشته باشند. این نوع پذیرش والدین می تواند حافظه فعال دانش آموزان را تقویت کرده و به آنها کمک کند تا بهترین تصمیم ها را اتخاذ کنند. همچنین، در این شرایط، دانش آموزان قادرند به طور مستقل به مسائل نگاه کنند و به تفکر انتقادی خود اعتماد بیشتری داشته باشند. اگر والدین یا خانواده به جای پذیرش، دانش آموزان را طرد کنند و عدم پذیرش را بر آنها تحمیل کنند، آنها ممکن است احساس رشدگی و عدم ارزشمندی کنند. این احساس می تواند حافظه فعال آنها را تحت تأثیر قرار داده و از توانایی آنها برای تحلیل و تفکر مناسب کاسته شود. آنها ممکن است ترجیح دهند به صورت گروهی فکر کنند و دیدگاه های دیگران را به عنوان ارجحیت قبول کنند، به جای اعتماد به تفکر خود. بر اساس آنچه بررسی شد، رابطه پذیرش یا طرد والدین با حافظه فعال و تفکر انتقادی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی واضح است. پذیرش والدین و ایجاد فضایی برای بیان نظرات و دیدگاه ها توانایی های تفکری و تصمیم گیری دانش آموزان را تقویت می کند و حافظه فعالشان را تقویت می کند. از طرف دیگر، طرد و عدم پذیرش والدین می تواند به تنزل حافظه فعال و تفکر انتقادی دانش آموزان منجر شود. به منظور تقویت تفکر انتقادی در دانش آموزان، والدین باید فضایی باز و پذیرایی برای بیان نظرات و دیدگاه های فرزندان خود ایجاد کنند. همچنین، مدارس و معلمان می توانند با استفاده از روشهای فعالیت گروهی و تحلیل مثال ها و مسائل واقعی، تفکر انتقادی دانش آموزان را تقویت کنند. این روش ها به دانش آموزان اجازه می دهند تا با همکاری یکدیگر و تبادل نظر با هم، بهترین راه حل را برای مسائل مشترک پیدا کنند و تفکر انتقادی خود را تقویت کنند.

منابع

- احمدی، مریم. (۱۳۹۴). بررسی عملکرد نوجوانان افسرده اساسی و مبتلا به PTSD در شاخص های ادراک زمان، حافظه فعال و سرعت پردازش، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه خوارزمی.
- ذوالفقاری، اعظم. (۱۳۹۷). اختلال یادگیری (سرعت پردازش، حافظه فعال، مهارت های حرکتی)، تهران: سنجش و دانش، گروه آموزشی مدرس.
- رجب پور، مجتبی، مکوند حسینی، شاهرخ، رفیعی نیا، پروین. (۱۳۹۱). اثربخشی گروه درمانی رابطه والد- کودک بر پرخاشگری کودکان پیش دبستانی. روان شناسی بالینی، ۴(۱)، ۶۵-۷۴.
- رضویان شاد، مرتضی (۱۳۹۲)، رابطه هوش هیجانی با سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه سوم راهنمایی شهر تبریز در سال تحصیلی ۸۴-۸۳، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز.
- فردیان، رحیم. (۱۴۰۰). اثر بخشی آموزش مهارتهای اجتماعی بر کاهش کمروبی دانش آموزان دوره ابتدایی شهر ارومیه در سال تحصیلی ۹۶-۹۷. اولین کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرآیندهای تعلیم و تربیت.
- کاظمی، نواب. (۱۳۹۷). روان شناسی حافظه فعال (شناخت و بهبود آن)، تهران: نشر آوی نور.
- محمودی قرایی، جواد. (۱۳۹۰). ارتقای کیفیت ارتباط مادر با کودک و نوجوان. همایش ارتقای کیفیت ارتباط مادر با کودک و نوجوان.
- Akcinar, B., & Baydar, N. (2014). Parental control is not unconditional detrimental for externalizing behaviors in early childhood. *International Journal of Behavioral Development*, 38(2), 118-127.

- Carmen, L., Luis, H.L., & Juan, S.(2021). Cold and warm coloured classrooms. Effects on students' attention and memory measured through psychological and neurophysiological responses, *Building and Environment*, 10: 107-121
- Dagry, I., & Barrouillet, P.(2017). The fate of distractors in working memory: No evidence for their active removal, *Cognition*, 169: 129-138.
- Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process* (2nd ed.). Lexington, MA: Heath.
- Gulay, H., & onder, A. (2011). Comparing parental acceptance: the rejection Levels and peer relationship of Turkish preschool children. *Procedia Social and Behavioral*, 15, 1818-1823.
- Halpern, Diane F. (2006), *The Nature and Nurture of Critical Thinking*, Critical Thinking in Psychology, Cambridge University Press, pp. 1–14, doi:10.1017/cbo9780511804632.002, ISBN 9780511804632.
- Rohner, R. P. (2010). Perceived teacher acceptance, parental acceptance, and the adjustment, achievement, and behavior of school-going youths internationally.[Special Issue] *Cross-Cultural Research*, 44, 211-221.
- Rohner, R. P., & Khaleque, A. (2008). Relations between perceived partner and parental acceptance. In J. K. Quinn & I. G. Zambini (Eds.), *Family relations: 21 century issues and challenges* (pp. 197 -187). New York: Nova Science Publishers, Inc.
- Shigto, a., Mangelsdorf , S. C., & Brown , G.L. (2014). Roles of Familcohesiveness, material adjustment,and child temperament in predicting child behavior with mothers and fathers. *Journal of social and Personal Relationships*, 31(2), 200—220.
- The Center for Critical Thinking(2019), Defining Critical Thinking, <https://www.criticalthinking.org/pages/defining-critical-thinking/766>
- Tye, C., Asherson, P., Ashwood, K. L., Azadi, B., Bolton, P., & McLoughlin, G. (2014). Attention and inhibition in children with ASD, ADHD and co-morbid ASD+ ADHD: an event-related potential study. *Psychological medicine*, 44(5), 1101-1116.